

fra nordligere egne til landet mellem Alper og Pyrenæer og videre mod Cataloniaen – dette gjaldt såvel mennesker som kvæg.

Et træk, som Ladurie vistnok først sent er blevet opmærksom på og i hvert fald ikke rigtig er trængt til bunds i, er de lokale særegenheders økonomiske betydning (s. 887). Der eksisterer et tidligt bidrag til karakteristik af de to »folkeslag« i Frankrig nord og syd for en linje fra Saint-Malo til Genève, nemlig Angeville's 1836 udkomne *Essai statistique sur la population française*. Ladurie kan på grundlag af nyere (også egne) studier opridse en række forskelle på driftsforholdene i det nord- og sydfranske landbrug; men det bliver kun til tilløb (bemærk de særlige afsnit om klima – se herom ovenfor – samt om kulturplanter og redskaber), og man fornemmer måske i for høj grad den midlertidigt tilflyttedes overvejende interesse for at placere den lokale udvikling i en national og europæisk sammenhæng – det måtte dog ellers være en perspektivrig opgave for Ladurie at drage sammenligninger mellem Languedoc og hjemstavnen i Normandiet. Omend forfatteren allerede 1962 skrev en *Histoire de Languedoc*, er områdets provinsialisme ikke et emne, der i særlig grad har vakt hans forskertrang.

Le Roy Ladurie's værk om bønderne i Languedoc er slået stort op fra fransk side, bl.a. af Pierre Chaunu i hans anmeldelse i *Revue historique* t. 237, 1967, s. 359–380; men det er karakteristisk, at Chaunu – meget elegant – får sagt, at bogen vil få mest betydning som udgangspunkt for fremtidige studier (»cette oeuvre, bien plus qu'un point d'arrivée, constitue, essentiellement, une base de départ« – s. 361). Det må nok erkendes, at Ladurie ikke har leveret noget dybt originalt arbejde. Alligevel følger det sig – især i kraft af forfatterens suveræne beherskelse og systematisering af et vældigt apparat af kilder og tværvideenskabelig litteratur – smukt ind i rækken af franske efterkrigsværker om Middelhavets og Middelhavsregionens historiske rolle. Ladurie er senere blevet knyttet til *École Pratique* i Paris.

SVEND GISSEL

HEINRICH BENEDIKT: Die Monarchie des Hauses Österreich. Ein historisches Essay. München, R. Oldenburg Verlag, 1968. 255 s. 28 DM.

Siden Østrig-Ungarns opløsning 1918 har dette riges historie og navnlig årsagerne til dets sammenbrud været genstand for talrige behandlinger, såvel af lærde som af læge. Kvaliteten af disse ofte temmelig omfangsrige skildringer er svingende og kun sjældent tilfredsstillende. Det kan hænge sammen med, at de skrivende endnu ikke har Donaumonarkiet på tilbørlig afstand og derfor ikke formår at sammenfatte enkeltfænomener til en afbalanceret vurdering.

Den fhv. historieprofessor ved Wiens universitet Heinrich Benedikt har i dette værk søgt at yde sit bidrag til en interpretation af monarkiets historie. Resultatet er skuffende, for så vidt som værket hverken er originalt m.h.t. synspunkter eller blot er en god fremstilling. Vægten er lagt skævt på den økonomiske og kulturelle historie, som er fremstillet nærmest i opremsningsform, uden blik for de store linier. Den politiske historie er kun antydnet i rapsodisk form. Værket ville have vundet meget, hvis Benedikt havde koncentreret sig om at opstille og uddybe enkelte problemstillinger.

MARTON DE HARTYANI